

02.10.2023

ТОТОЖНІ ВИРАЗИ. ТОТОЖНІСТЬ. ТОТОЖНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ВИРАЗІВ

- Мета: закріпити знання учнів про основні поняття, вивчені на попередньому уроці; відпрацювати навички володіння термінологією; вдосконалити вміння складати вирази за умовою, виконувати тотожні перетворення виразів, обчислювальні навички.

Пояснення матеріалу

x	-4	-3	-2	-1	0	1	2
$2(x - 1)$	-10	-8	-6	-4	-2	0	2
$2x - 2$	-10	-8	-6	-4	-2	0	2

Два вирази, відповідні значення яких рівні між собою при будь-яких значеннях змінних, називають *тотожними*, або *тотожно рівними*.

Рівність, яка є правильною при будь-яких значеннях змінних, називають *тотожністю*.

Приклади основних тотожностей

$$a + b = b + a;$$
$$ab = ba;$$

$$(a + b) + c = a + (b + c);$$
$$(ab)c = a(bc);$$

$$a(b + c) = ab + ac;$$
$$a(b - c) = ab - ac.$$

$$a + 0 = a;$$
$$a + (-a) = 0;$$

$$a \cdot 0 = 0;$$
$$a \cdot 1 = a;$$

$$a \cdot (-b) = -ab;$$
$$-a \cdot (-b) = ab.$$

Заміна одного виразу іншим, йому тотожним, називають тотожним перетворенням виразу.

Приклад 1. Спростити вираз: 1) $-0,3m \cdot 5n$;

2) $2(3x - 4) + 3(-4x + 7)$;

3) $2 + 5a - (a - 2b) + (3b - a)$.

Р о з в' я з а н н я. 1) $-0,3m \cdot 5n = -0,3 \cdot 5mn = -1,5mn$;

2) $2(3x - 4) + 3(-4x + 7) = \underline{6x} - 8 - \underline{12x} + 21 = -6x + 13$;

3) $2 + 5a - (a - 2b) + (3b - a) = 2 + \underline{5a} - \underline{a} + \underline{2b} + \underline{3b} - \underline{a} = 3a + 5b + 2$.

Довести тотожність можна одним з таких способів:

- ▼ виконати тотожні перетворення її лівої частини, тим самим звівши до вигляду правої частини;
- ▼ виконати тотожні перетворення її правої частини, тим самим звівши до вигляду лівої частини;
- ▼ виконати тотожні перетворення обох її частин, тим самим звівши обидві частини до однакових виразів.

Приклад 2. Довести тотожність: 1) $2x - (x + 5) - 11 = x - 16$;
2) $20b - 4a = 5(2a - 3b) - 7(2a - 5b)$;
3) $2(3x - 8) + 4(5x - 7) = 13(2x - 5) + 21$.

Р о з в' я з а н н я. 1) Перетворимо ліву частину даної рівності:

$$2x - (x + 5) - 11 = \underline{2x} - \underline{x} - 5 - 11 = x - 16.$$

Тотожними перетвореннями вираз у лівій частині рівності звели до вигляду правої частини і тим самим довели, що дана рівність є тотожністю.

 31. (Усно) Чи є вирази тотожно рівними:

- 1) $2a + a$ і $3a$;   2) $7x + b$ і $b + 7x$;   3) $x + x + x$ і x^3 ;
4) $2(x - 2)$ і $2x - 4$;   5) $m - n$ і $n - m$;   6) $2a \cdot p$ і $2p \cdot a$?

1)ТАК,

2)ТАК

3)НІ

4)ТАК

5)НІ

6)ТАК

34. Розкрийте дужки:

1) $2(a - 1)$;   2) $7(3b + 2)$;   3) $-(b - 3)$;   4) $-(-5 + 4y)$.

$$1. 2a - 2$$

$$2. 21b + 14$$

$$3. -b + 3$$

$$4. 5 - 4y$$

4. Запишіть у вигляді рівності такі твердження:

- 1) добуток будь-якого числа й нуля дорівнює нулю;*
  - 2) сума двох протилежних чисел дорівнює 0;*
  - 3) добуток двох чисел дорівнює добутку чисел, їм протилежних;*
  - 4) квадрат будь-якого числа дорівнює квадрату числа, йому протилежного.*
- Чи є записані рівності тотожностями? Чому?*

1. Які вирази називаються тотожно рівними?

2. Наведіть приклад тотожно рівних виразів:

а) що містять одну змінну; б) що мають дві змінні.

3. Яка рівність називається тотожністю?

Домашнє завдання

1) Якщо $b = -2$, то: $b^2 - 4b =$

2) Якщо $x = 5, y = -3$, то: $x^2 - y^2$

3) якщо $x = 0,1; y = 0,2$, то: $x^2 - y^2 =$

Вчитель: Родіна Алла Олгівна
(rodinallo4ka@gmail.com)